

* Vredništvo „Nevena“, ki je gotovo vse hvale vreden zabavno-podučen časnik, milo toži v poslednjem svojem listu, da se ne more dalje uzdržati, ako se ne pomnoži število naročnikov. In verli serbski gospodarski list „Ratar“, ki ga marljivo vreduje prof. Dim. Petrović, je mogel že dvakrat prejenjati, ker mu ni došla dostojna pomoč naročnikov; tretjokrat je sedaj v Karlovcih nastopil ternovo in nezahvalno kniževno pot; al se bo obdržal, čeravno je svojemu narodu potreben kot ribi voda, kdo vé? — Žalostno je slišati take reči, in maločastne so za narod naš jugoslovanski. Mnogi tako zvani „domorodci“ se hlinijo s svojo domorodnostjo, — oj domorodnost! da se Bogu smili. Po deset takih „domorodcev“ je naročenih na en iztis, — oj to je verla pripomoč! Med dvajsetimi piše komaj eden za narod svoj in je tlačán za blagor svoje domovine, — oj to je res obilna pripomoč! Eni so černi, drugi so leni, mala množica je iskrenih delavcev — to je v obče domorodnost jugoslavenska gori, doli in v sredi. „Vsi pojte rakom žvižgat lažnjivi domorodci!“ bi takim zatrobil naš Prešern, ko bi še živel. Kako vse drugač je pri naših severnih bratih na Českem! Kako marljivo ondi vse dela in se giblje na polji mnogoverstnih znanstev. Poglejmo „Živo“, „časopis česk. muzeja“ in mnogoverstne druge časnike in knjige: povsod nahajamo imena nevtrudljivih pervakov česke literature, in časniki in druge knjige imajo naročnikov dovolj. Če ne moremo kričati, ne veselí nas domovina, — koristna delavnost za blagor in slavo njeno se nam žalibog! gnjusi.

* Razun „Biljarstva“ Šulekovega, ki ga je že omenil „Popotnik“, je prišla na Dunaji še druga botaniška kniga v hervaškem jeziku na svetlo pod naslovom: „Pouka u botaniki“ za avstrijske nižje gimnazije, iz nemškega prestavil dr. Ivan Kiselják, učitelj naravoslovja na zagrebškem gimnazii. — In mi Slovenci nimamo še nobene botanike! Dosti nam je, da nam mili Bog le rasti dá krasno evétano (floro)!!

* V Zagrebu pride kmali na svetlo od izverstnega povestničarja gosp. Ivana Kukuljeviča pod naslovom: „Pervostolna cerkva u Zagrebu, opisana s gledišta povestnice, umietnosti i starinah“.

* Jožef Kajetan Tyl, slavni pisatelj česki, kateri si je postavil kot novelist, vrednik, dramaturg in pesnik neumerle spominke, je umerl v Pilzni 11. dan t. m. v 48. letu svoje starosti. „Slov. Nov.“, ki so, kakor „Lumir“, „Praž. Nov.“ in drugi česki časniki, prinesle v 85. listu čertice iz njegovega življenjopisa, pač po pravici pravijo, da pesnik ene naj milejših pesem slovanskih „Kde domov muj“ (Kje dom je moj) ni bil le po Českem ali Moravskem znan, temuč po vsem Slovanskem. Vsaki Slovenec, kterege je razgrela ljubeznjiva pesem njegova „Kje dom je moj“, bo pač ginjenega serca bral pesem, ki jo je zložil profesor dr. Smetana in jo je zbor pel nad grobom njegovim. Takole se glasi:

Kde domov tvůj, kde domov tvůj?

Cesta tvoje dokonána.

Zití truchlohra dohrána.

Milovany pěvče náš;

Na vavřinu spočíváš

V klidném lúně věrné máti,

Zem posvátná domov tvůj.

Kde domov tvůj, kde domov tvůj?

V nadehvězdne tam té vlasti,

Tam jsi zbaven zemských strastí,

Milostiv ti budiž Pán.

Před něhož jsi povolán,

A vykaž ti v ráji věčném

S vyvolenci domov tvůj!

Kratkočasno berilo.

Zvestoba psa.

Pred kakimi 30 leti je živel v Reki mesár, kteremu so Česnik rekli. Po sreči mu je rokodelstvo napredovalo

in že dva predalčika v skrinji si je bil belih kron prihranil za stare dni. Njegova mesnica in pohištvo ste bile ravno pri iztoku černo-zelene Reke v morje. — Navadno je vsak teden na Horvaško ali proti Dalmaciji hodil volov kupavat. Spremljal ga je velik kodrast pès — Turko. Zvest tovarš mu je vedno bil, nikoli se ni od njega ločil.

Ravno njemu nasproti unstran vode je bekaril neki drug mesár tudi tik vode. Iz njegove mesnice je bila napeljana velika cev, moževne debelosti, skozi katero se je krí in druga nesnaga v Reko odtekala, in po nji v sinje, nemirno valovje Jadransko. Tudi to mu je šlo še dobro po volji. Pa nekaj časa sem je zapazil eden njegovih hlapcev, da vsako noč več ali manj mesa zmanjkuje. Nihče ni mogel tata uganiti, — človek ni bil, ker je bila mesnica vedno dobro zaperta.

Nekega večera se pa dva hlapca za omaro v mesnici skrijeta, da bi tatú vendar zasledila. Okoli polnoči jame zunaj v vodi nekaj šumljati, in kmali se po cévi nekdo priplazi. Silno čudno se jima zdí, ko psa ugledata. Pès s polovico še v cevi ju plašan gleda. Ker sta nepremakljivo stala, se iz cevi skobaca, pol obešenega teleta zagrabi, ga nazaj k luknji tira, in po nji v vodo spusti. Kmalí tudi on za njim svojo pot nazaj derkne. V vodi meso vjame, ga v gobcu na unstranski breg nese, in z njim na Česnikovo dvorišče smukne. Bil je Turko že polleten tat. Drugo jutro gré okradeni mojster k Česniku in mu to razodene. Zdaj še le vé Česnik, od kod toliko toliko kostí in taki kosovi mesa na njegovo dvorišče pridejo. Dosti je mogel odškodnine plačati; zarad tega sklene, Turkota umoriti. Za tegadel poprosi znanca, naj psa ustrelí. Ta je berž pripravljen, verže puško čez ramo, priveže psa na motovoz in gré iz mesta proti Tersatu. Došli so ga trije Horvatje, ter ga vprašali, kamo da s psom hoče? Ko zvedó, mu eden 3 krone za Turkota ponudi; berž sta eden. Horvat plača, prodajavec pa prec k Česniku korači in mu pové: hudodelec je že plačo prejel. Pa Česniku se milo storí po Turkotu, ker je sicer zmiraj zvest in posebno dobrega in lepega šklata bil, — al po toči ne pomaga nič zvoniti.

Pride leto, kar se je to pripetilo. Česnik se sopet na pot podá, mastne govedine nakupovat. Zdaj se nameni skor do ogerske meje iti, in gré s polno mošnjo. Po dolgi pustini korači, ki je bila brez vasi, brez hiš; noč ga dohití, in skerbeti ga jame za prenočišče. K sreči vendar pride do majhne hiše, ki je samotna poleg ceste stala. Konec svečana je bilo in jako je deževalo; do kože je bil moker. Toraj prosi prenočišča.

Že o prvem pogledu ugane, da ni na prav priden kraj prišel. Nekaj malega použije in kerčmar (bila je bajta kos kerčme) ga z gorečo kerlico do izbice na oder spremi. Zdaj je Česnik sam, si pipo napešta, ter kadí doli in gori po izbí se sprehajaje. Pregleduje sedaj in premišljuje, kar se mu je danes prigodilo. Sumljivo se mu zdí obnašanje kerčmarja in njegove žene, ktera sta edina prebivavca hiše bila. Vidil je kako sta si v tem, ko je on večerjal, migala in se pogledovala. — Misli si, gotovo sem v kako roparsko kočó zašel, in začne preiskovati. In glej! pod posteljo najde kervave lise. Gleda, kje bi jo odtegnil. Pa žalibože! kerčmar je vrata na tihem zaklenil, okno pa ni dosti široko, da bi dobro rejen mož skoz mogel. „O mili Bog! — zdihuje — obvari me hudodelnika“. In zviije rijuho skup, ter jo pokrije s svojim klobukom, češ, da bo morivec, ako pride, menil, da se oblečen ulegel; še plahto nekoliko pomendraje, stopí k oknu, na katero je snežilo in deževalo. Tù moli: „Dobrotljivi Bog! le na tvojo pomoč se zanašam, da bom s tem nožem hudodelnika premagal. Ako pa mi je tvoja previdnost smert določila, tako bodi ti oče moji ženi in ljubim mojim otročičem“.

Čuj! sedaj stopi v izbo kerčmar s puško in ustrelí, ker meni, da mesar mirno počiva — na posteljo. Hitro skoči mesar od okna na moriveca in ga skuša ob tla vreči. Pa, ko že kerčmar omaguje, zakriči: „hus! hus!“ In kmali pri-

skače silni pès, in ko blisk se na mesarja zažene. Ali kot bi trenil, ga popusti, se zapraši v kerčmarja, ga verže na tla, in mu ne pusti ne kreniti, ne ganiti se. Tako dolgo ga tlači, da se jame daniti. Kerčmar tiho pod njim leži, zakaj v hipu, kadar se gane, ga Turko za vrat popade.

Pès je bil svojega nekdanjega gospoda spoznal. Zarano nevihta noči neha, in potovajo memo bajte tergovci. Mesar jih kliče na pomoč, ker sopet ni iz hiše mogel. Kerčmar je namreč vrata za sabo potegnil in same so se zaperle. Pridši tergovci zvežejo roparja, ga na voz veržejo in pravici izročé, kjer je zaslužen plačilo za svoje morije prejel.

Kmali potem je Česnik umerl. Turko pa, zvesti pès, je še dolgo pri njegovem hvaležnem sinu živil in 15 let star in slep še le nehal živeti.

Pivčan.

Sekira in gojzd.

Bil je čas, ko sekira še ni imela toporišča. Človek pride v gojzd, da bi ž njo derv nasekal. Mlado drevčice se ustraši in teče staremu hrastu nevarnost potožiti. „Je li kdo od vas s sekiro v zvezi?“ — vpraša jih stari hrast. „Nihče ne“ — odgovoré mlade drevesca — „sekira je sama v roki človeka“. „Pojte tedaj nazaj“ — reče starec — in ne bojte se, ne pretí nam nobena nevarnost“.

Čez nekaj časa pride človek sopet v gojzd. On je bil nataknil svojo sekiro na toporišče in strašno seka po gojzdu. Sopet gré mlado drevje staremu hrastu tožiti. Sopet jih praša starec: „Je li kdo od vas s sekiro v zvezi?“ „Je — odgovoré — drevo se je s sekiro združilo“. Na to uzdihne starec: „Gorjé, zdaj smo poginili!“

Gorjé, če se z unanjim sovražnikom združi tudi domači.

Novičar iz raznih krajev.

Nova postava za družino (posle) je oklicana že na Koroškem. Za gotovo slišimo, da tudi za Krajnsko jo vis. c. k. deželno poglavarstvo pripravlja za oklic. — Po ministerskem ukazu se imajo za otroke, ki v fabrikah in delavnicah delajo, večerne šole napraviti, v katerih se bojo pozimi od 5. do 7. ure, poleti od 6. do 8. ure zvečer učili naj potrebníši nauki ljudskih šol; vsak lastnik fabrike ali delavnice ima dolžnost take otroke, ki pri njem delajo in morajo šolo obiskavati, v določenem času iz dela spustiti. Otroci pod devetim letom pa se sploh ne smejo v fabrike ali druge delavnice v delo jemati. — Na Ogerskem so začeli tudi za otroke ciganov šole napravljati. V Peru se je 11. sušca začela ena tacih šol, ktera šteje že 22 učencov in 18 učenk, pa čedalje več jih pride; čuda pridno se uče keršanskega nauka, brati in pisati, peti in gosti. — Svitli nadvojvoda Karl Ludevík, brat cesarjev in sedaj deželni poglavar Tiroljskega, 23 let star, se je te dni zaročil s princesnjo Margareto, hčerjo kralja Saksonskega, 16 let staro. — 23. dan t. m. so presvitli cesar višjemu škofu zagrebškemu žl. gosp. Jurju Hauliku z veliko slovesnostjo v dvorni cerkvi na Dunaji izročili kardinalske baret. — Avstrijska mera in vaga je tudi na Šlezkem za edino veljavna oklicana. — Na Španjsko so sedaj oči vse Evrope obrnjene, ker še nič gotovega ni, kako se bo sila zamotani klopčič izmotal. Zakaj so se poslednje prekucije začele, je sedaj precej gotovo. Novo ministerstvo v pismu do kraljice samo pravi, da so se navskriž-misli vnele med poprejšnim ministerstvom zavolj poslednjih prekucij, ki so se pripetile v Valadolidu; minister Escosura, ki je šel vzrok onih prekucij v Valadolid preiskavat, je povernivši se v Madrid v zboru ministerskem dokazal, da tista stranka, ki ne želi napredka (Moderados) je podpihala plamen, da bi se znebila državnega zbora in ustave; minister O'Donel se je temu natolcevanju zoperstavil in terdil nasprotno misel, da ravno napredniki (Progressisten) so krivi vseh homatij. To pa je razderlo nježno nitko edinosti, ki je celi čas njega in pa pervega ministra Espartera vezala. O'Donel je gledé na ustavo

v Valadolidu želel ostre strune napeti, Espartero in večina družih ministrov pa ne. Kraljica si je na vso moč prizadevala razpor med ministri z lepo poravnati, in je tri ure prosila Espartera, naj ostane minister, al v takih okoljsinah se ni dal sprostiti, ampak odstopil je in ž njim razun O'Donela vsi ministri. Kraljici ni bilo tedaj družega storiti, kakor da je O'Donelu izročila, naj sestavi novo ministerstvo, kteremu ima on biti predsednik. O'Donel je napravil novo ministerstvo, vso deželo djal v obsedni stan in poslance državnega zbora razpodil, ki so se v pismu zoper njega oglasili. In na to še le je vnel punt in kervav boj v Madridu, ki je terpel 15. in 16. t. m. skoz 48 ur. O'Donel pa je ustajnike premagal in Madrid upokojil. Al po družih mestih se je razširil punt in v Saragosu se je zbralo čez 80 poslancev državnega zbora, ki terdijo, da po ustavnih pravicah gré v imenu kraljice njim vladarstvo. Tako si stojita sedaj Madrid in Saragosa nasproti, kakor O'Donel in Espartero: oba veljavna Španjoljca. Kje je Espartero in kaj počne, ne povejo nobene novíce. Ko so bile v Madridu prekucije, je bil francozki poslanec Turgot vedno na strani kraljice, angležki poslanec Howden pa se ni dal viditi; zatega voljo in pa, ker je nek angležka vlada ukazala svojemu poslancu, naj se iz Madrida podá v Saragoso, veljá sedaj misel, da francozka vlada stoji na strani O'Donela, angležka pa na strani Saragosčanov in tedaj tudi Espartera, kteri, čeravno sedaj od njega ni duha ne sluha, težko da roke križem derži. To je sedanji stan prigodb na Španjskem. — Tudi Černogora je jela spet obračati pozornost na-se. Knez černogorski je pod poveljstvom svojega brata Mirka Petroviča poslal 6000 vojnícov nad sosedno okrajno v Kuči, ki mu noče davka odrajtovati in mu ne podložna biti. So pa Kučani pastirji, ki ne spoznajo ne turške ne černogorske vlade; če pridejo Turki nad nje po davek ali kaj družega, pravijo, da so černogorski podložniki; če pa pridejo Černogorci, jim pa rečejo, da so turški. Že so 10. dan t. m. planili Černogorci čez njih okope, pa niso dosti opravili; vendar jih upa Mirko v enem tednu premagati, ako ne dobé kakošne pripomoči. — Avstrijski poslanec knez Pavl Esterhazy se je že 23. t. m. podal na pot v Moskavo h kronanju cara rusovskega, ki bo 31. prihodnjega mesca. — 13. dan t. m. se je pripeljal v Pustersko dolino na Tiroljskem nek slepar, eden mu je trobil, drugi na turški boben bil — on pa je stal na vozu in ponujal čudodelno zdravilo za vsake sorte bolezní, steklenico po 24 krajc. Da bi mu ljudje bolj verjeli, je kazal zlato svetinjo in se lagal, da papež in cesar sta ga poslala ubogemu ljudstvu na pomoč — in res je osleparil lahkoverneže in v malo urah skupil okoli 100 fl. — Pri živinski razstavi v Kemlsfordu na Angležkem je bil unidan en junec, ki je premijo prejel, za 12.000 fl. v Avstralijo prodan. Za toliki dnar ni bilo še nobeno angležko govedo dosihmal prodano.

Stara in nova slovensina.

Poleg Donave so stali
Kdaj Slovenci, pritikvali,
Tú se Italii prezali,
Tam se v Carjigrad stegvali.

Učeni od zahoda
So prišli, in od izhoda.
Razjasnili um naroda
Z znanjem večnega Gospoda.

Še je ljudstvo vere vneto
Sreče bilo vredno šteto.
Da je bilo kdaj sprejeto
V njega jezik pismo sveto.

Res po tem viharjev síle
Močno deblo so zdobile.
In med ljudom so utihnile
Stare govornice mile.

Vender deblu rast ne mine,
Terdne le so korenine;
Vcepljene so mu novine,
Da njegovo ime ne zgine.

Save, Drave so bregovi,
Kjer se mladi cep gotovi;
V mesto starih so glasovi
Zdaj prišli slovenski novi.

Lepi veji rast pustite.
Ptuje kali ji trebite.
Sočne vejice redite,
Suhih prazno ne cepite!

Ljud sedanji ni starina,
Bil je, bode le novina;
Manj je množna rodovina,
Močna je, če je edina.

Znojemski.